

MIKULÁS FERENC ÉS A KECSKEMÉTI ANIMÁCIÓS FILMSTÚDIÓ*

Lélek- vagy képmozgatók-e vajon azok az emberek, akiket *animátoroknak* nevezünk? Olyan alkotóknak, akiknek ki sem kell menni egy szobából (s be sem kell oda hívni senkit) ahhoz, hogy a világ, az ember és a kép különleges vagy hétköznapi, de mindenképpen egymással összefüggő történeteit megelevenítsék. Akiknek a keze alatt a képzalkotás legősibb és alapvető eleme, a rajz és a mozgást piederstálra emelő modern kor technikájának egymást követő újításai együttműködésével (a mozgóképtől a 3D-s képig) bármi életre kelhet, azaz lélekkel telítődhet.

És valóban nem szükséges odahívniuk senkit? Amikor a jövőre 100 éves magyar animációs film első állami intézménye, a budapesti Pannónia Filmstúdió igazgatója, Matolcsy György 40 évvel ezelőtt, 1971-ben egy fiatalembert nevezett ki az újonnan alapított Kecskeméti Rajzfilmstúdió vezetőjévé, az akkor mindössze 31 éves Mikulás Ferenc országjáró körúton gyűjtött össze egy csapatot, hogy legyenek grafikai tervezők, animátorok, operatőrök, vágók (s gyártásvezetők) a fővárosban megálmodott rajzfilmek valóra váltásához. Az egykori filmgyártó csoportból, a Kecskeméti Animációs Filmstúdióból idővel nemcsak önálló alkotóműhely, de a legkitűnőbb rajzolókat, rendezőket és társművészeket vonzó, Kecskeméti Animációs Filmgyártó Vállalat lett (1991), mégpedig olyannyira sikeres, hogy munkatársainak megérte saját vállalkozásként – az önkormányzattal összefogva – működtetni. (A mai Kecskemétfilm /Kecskeméti Filmgyártó és Forgalmazó/ Kft 1993-ban jött létre.)

Ebben a nálunk páratlan sikertörténetben egymásra épült és összefonódott a folytonos művészi és menedzseri innováció s az egyre igényesebbé vált közönség várakozása. Nincs, aki ne ismerné a televízióból a *Magyar népmesék*, a *Mondák a magyar történelemből*, a *Mesék Mátyás királyról* vagy a *Vízi-*

pók-csodapók sorozatokat, melyeken generációk nőttek fel, és nincs, akinek ne tűntek volna fel az animáció lehetőségeire építő, szellemes reklámfilmek. A siker nemcsak a rendezőknek (a meséké jórészt Jankovics Marcell volt) és társalkotóiknak: az első pillanattól Kecskeméten dolgozó Hegedűs 2 Lászlónak, Horváth Máriának, Kricskovics Zsuzsannának, Neuberger Gizellának, Újvári Lászlónak, majd Szoboszlay Péternek és sokan másoknak köszönhető, de az alkalmanként Kecskemétre csábított íróknak (Kányádi Sándortól Lázár Ervinen keresztül Weöres Sándorig), képzőművészeknek, tudósoknak s olyan zenészeknek, mint a Kaláka együttes, valamint a megbízóként megszerzett televízióknak is. Az 1985-ben először megrendezett animációs filmszemléktől országosan, mára – ösztöndíjas cse-reprogramja, nemzetközi fesztiválokon való, egyre magasabb fokon díjazott részvételei, 1996-tól saját szervezésű nemzetközi fesztiváljai (KAFF) következtében – világszerte ismert és elismert, nemzetközi partnerekkel (megbízókkal és alkotókkal, Tokiótól New Yorkig) dolgozó, nemzetközi fórum a Kecskemétfilm. Ezt a hatalmas és logikáját tekintve példaszerű szervezőmunkát – az ASIFA, a Nemzetközi Animációs Filmművészeti Szövetség által igazgató tanácsi tagként megbecsült – ügyvezető igazgató, Mikulás Ferenc végezte.

A műhely által nemcsak a magyar rajzfilm, de a várospolitikájával 100 éve ugyancsak kitűnt Kecskemét története is kiteljesedett. Az akkori polgármester (művészeti) iskolát, művésztelepet hozott létre és a magyar építészeti szecesszió egyik fővárosát is, mert ebben – a kulturális fejlesztésben – látta biztosítva a város vonzerejét, jövőjét. Az 1970-80-as évek városvezetői támogatásával valóságos kulturális központtá nőtt Kecskemét, a Kodály Intézzel, a Nemzetközi Kerámia Stúdióval, a Naiv Művészet Múzeumával és a Játékmúzeummal, az újító szellemű színházi emberekkel stb. Ebben a környezetben, melynek egyszerre hagyományt őrző és kezdeményező kedvű építész is akadt Kerényi József személyében, nemcsak egész estés

* A laudáció elhangzott a Magyar Örökség-díj átadásán, 2011 decemberében a Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében.

rajzfilmek készültek, de – kezdettől fogva – kolázs- vagy tárgyanimációk, natúrfilmeket felhasználó munkák is, s a technika is idejekorán bővült a számítógépes tervezéssel. Az egykor helybéli Molnár Péter, mellett meghívott vagy csak ide került képzőművészek (Schéner Mihálytól Gyulai Líviuszon át Orosz Istvánig) és alkotók (a marosvásárhelyi Szilágyi Varga Zoltán, később Nagy Lajos, az újvidéki Milorad Krstić) révén – a folytonos kísérletezés biztosítja a műhely folytonos megújulását. Mert igaz, a paraszti művészet hagyományaiból kinövő, a nézők szeme előtt szó szerint kivirágzó, mesebeli és mitikus átváltozásokra képes, olykor kifejezetten ornamentális motívumokból születő alakok és történetek a szívünkhöz nőttek: egy

kulturális örökséget tettek élővé, nemzeti kincsé a rajzfilm és animáció sajátos technikái által. Ám épp az utóbbiakkal való kísérletek útján tágult a gondolkodásunk, az érzékenységünk, a látásunk, s nem csak a képtörténetek, de a szellem egyetemes, a társadalom aktuális kérdései iránt is. Mi, a közönség csak reméljük, hogy ez mindig így lesz, hogy az alkotás eszméjét és tényét a teremtett világ, az ember és a kép hármasságával éltető és továbbadó közösség rajtunk keresztül a jövőben is fenntartója lesz a kultúra évezredes, észrevétlen folyamának. Köszönjük, hogy erre „animálva” vagyunk, s köszönjük a Kecskemétfilm minden (itt nem is említett) munkatársának és Mikulás Ferencnek ezt a felbecsülhetetlen ajándékot.

